

TAMMI

PAULA
NORONEN

TARJA KULHO

Räkkärimarketin kassa

PAULA NORONEN

TARJA KULHO

Räkkärimarketin kassa

TAMMI

HELSINKI

© Paula Noronen ja Tammi 2020
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-1136-7
Painettu EU:ssa

Kirja on omistettu Meiralle, Joelille ja Hertalle.

Uusi alku

Lähetäjä: Vantaan harrasteopisto 09.32

Vastaanottaja: Tarja Kulho

Kiitos ilmoittautumisestasi harrasteopiston ”Uusi suunta työelämälle” -verkkokurssille. Olemme vastaanottaneet maksusi 245 euroa. Saat kerran viikossa sähköpostiisi kirjoitustehtävän, jonka pyydämme palauttamaan viikon kuluessa. Tämä on automaattinen viesti. Ethän vastaa tähän viestiin.

Lähetäjä: Tarja Kulho 12.49

Vastaanottaja: Vantaan harrasteopisto

Hei, sain viestiä teiltä, että olisin ilmoittautunut jollekin verkkokirjoituskurssille? En muista ilmoittautuneeni tai edes maksaneeni kyseistä kurssia. Minulle ei ole tarvetta laittaa uutta suuntaa työelämälleni koska olen onnellinen juuri näin, kökötellessäni Korson Rökkärimarketin kassalla.

Lähetäjä: Vantaan harrasteopisto 13.21

Vastaanottaja: Tarja Kulho

Hei, tietojemme mukaan olet ilmoittautunut kyseiselle kurssille lauantain ja sunnuntain välisenä yönä kello 01.34. Tämä on automaattinen viesti. Ethän vastaa tähän viestiin.

Lähetäjä: Tarja Kulho 14.11

Vastaanottaja: Vantaan harrasteopisto

Hei, totta! Olin juonut muutaman lasin punaviiniä miesystäväni Reijo Perniön kanssa ja ilmeisesti vahingossa ilmoittautunut tälle kurssille. En kuitenkaan ehdi/jaksa ryhtyä mihinkään verkkokurssiin. Voisimmeko unohtaa tämän ja palauttaisitte rahat tililleni? Olin tilannut samana yönä myös Zalandosta glitteribikinit, vaikka en ole edes lähdössä lomalle ja piilevä nikkeli-allergia estää niiden käytön. Uimahallissa käytän jo hiukan kulahtanutta valkoista kokouimapukua, jossa on saksanpaimenkoiran pää ja alla teksti: My Friend.

Lähetäjä: Vantaan harrasteopisto 14.13

Vastaanottaja: Tarja Kulho

Valitettavasti ilmoittautumiset ovat sitovia. Kurssi on todella antoisa. Saat kerran viikossa kolmen kuukauden ajan sähköpostiisi kirjoitustehtävän, jonka pohjalta uusi suunta työelämällesi rakentuu. Uravalmennukseen erikoistuneet opettajamme lukevat kaikki tekstit läpi ja antavat

lopuksi palautteen. Tämä on automaattinen viesti. Ethän vastaa tähän viestiin.

Lähettäjä: Tarja Kulho 14.15

Vastaanottaja: Vantaan harrasteopisto

Voi kun kiva, kai se pitää sitten lusia. Miksi muuten laitatte aina tuon, että ”ethän vastaa tähän viestiin” vaikka vastaatte?

Lähettäjä: Vantaan harrasteopisto 14.16

Vastaanottaja: Tarja Kulho

Hei, koska tosi monet uskovat sen eivätkä vastaa. Pääsen helpommalla.

Lähettäjä: Tarja Kulho 14.20

Vastaanottaja: Vantaan harrasteopisto

Suurin osa ihmisistä on juuri sellaisia, että he uskovat mitä heille sanotaan.

Teräsmiehen aika on ohi

KOTI, 7.30

TARJA: Reijo, arvaa mitä. Viime lauantaina kun sinä kävit jo nukkumaan, minä menin katsomaan internetistä harrasteopiston kursseja.

REIJO: Minä olen aikoinaan ollut harrasteopiston himmelinrakennuskurssilla.

TARJA: Opitko tekemään itse jouluhimmelin?

REIJO: En. En saanut ohuita kaisloja pujotettua toisiinsa. Vetäjä antoi tilalle mehupillejä, jos niillä onnistuisi, mutta ei. Tökin ja tökin, mutta ei osunut. Liian paksut sormet ja ohuet hermot. Löytyikö kurssia?

TARJA: Tavallaan. Olin juonut lasillisen liikaa ja ilmoittauduin ”Uusi suunta työelämälleni” -kurssille. Siinä kirjoitetaan omaa elämää auki, jotta työuralle löytyisi uusi suunta.

REIJO: Sehän on hyvä juttu.

TARJA: Sinä olet aina niin kannustava. Olet kyllä hyvä mies, et edes käytä caprihousuja.

REIJO: Mikä niissä on vialla?

TARJA: Se, että on hankala sanoa onko ne sortsit vai housut. Aivan järkyttävä keksintö.

REIJO: Caprit. Ne ovat caprit, ei niiden tarvitse olla mitään muuta.

TARJA: Miesten caprihousut ovat asia, jota en tule koskaan ymmärtämään. Eikä minun tarvitse.

REIJO: Minä en ymmärrä naisten toppeja. Kun ne eivät ole rintsikoita eiväkä paitoja.

TARJA: Jaha. Saako kohta jo Korson Sanomat?

REIJO: Luen vielä sarjakuvat. Pienenä poikana minä vain luinkin aamusta iltaan sarjakuvia mummolan yläkerrassa. Olin kalpea ja laiha poika kun en juurikaan ollut aurin-gossa. Paikallislehti teki minusta jutunkin: ”Onko tässä Pohjois-Suomen värittömin lapsi?”

TARJA: Mitä sarjakuvia ne olivat?

REIJO: Teräsmies oli ihan ykkönen.

TARJA: Ei sitäkään voisi enää tehdä. Nyt jos joku keksisi Teräsmiehen, eihän siitä mitään tulisi kun ei ole puhelin-koppeja.

REIJO: Totta.

TARJA: Missä se ne Teräsmiehen vaatteet vaihtaisi?

REIJO: Sepä se.

TARJA: Ainoa vaihtoehto olisi joku julkinen vessa, mutta ei siitäkään mitään tulisi.

REIJO: Miten niin?

TARJA: Sillä hetkellä kun Clark Kentin pitäisi muuttua Teräsmieheksi, hän juoksisi kahvilaan ja sanoisi, että ”anteeksi minä olen Teräsmies ja tuolla on juna ajamassa rotkoon. Saisinko käyttää vessaa, että saan vaihdettua Teräsmiehen vaatteet päälle?” Myyjä vastaisi: ”No meillä on vessojen kanssa niin, että ne on vain asiakkaille ja muilta sitten euro.” Vaatteiden vaihtaminen vessassa on muutenkin epämukavaa. Jos laittaa lavuaariin vaatteensa, hana

avautuu automaattisesti ja kastelee kaiken. Lattialle on pissattu ja pöntön päällä ja varsinkin siellä takareunassa voi olla mitä vain. Miksi se ei olisi voinut kulkea siinä Teräsmiehen puvussa koko ajan? Miksi se häpesi ammattiaan? Kaikki lihaksikkaat ihmisethän pukeutuu nykyään kireisiin trikoisiin.

Mehujäätä pakkasella

RÄKKÄRIMARKETTI, 10.34

TARJA: Terse. Mehujäätä? Tällä pakkasella? Sinulle vai lapselle?

NAINEN: Minulle. Silloin kun tuo nukkuu, on pakko syödä herkkuja.

TARJA: Miksi?

NAINEN: Jos hän näkee, että äiti syö herkkuja, niin vaatii päästä osingolle. En todellakaan anna räkää valuvan lapsen nuolla mehujäätäni.

TARJA: Ei, hyi hemmetti. Siinähan leviää bakteerit ja mätäneet hampaat.

NAINEN: Meidän perheessä on tänä vuonna ollut jo neljä kertaa streptokokki.

TARJA: Minulla oli se kerran, kun poikani Pyry oli kuusi-vuotias. Pyry on nyt seitsemäntoista ja Hollannissa vaihtopilaana. Tyttäreni Ula on kahdeksan.

NAINEN: Ula? Jännä nimi.

TARJA: Hän syntyi suorassa radiolähetyksessä, siitä nimi Ula. Olisi voinut olla myös Megahertsi, mutta se kuulostaa murtovarkaalta tai entiseltä radiojuontajalta, joka nyt juontaa huonekalukaupan tempauspäivää.

NAINEN: Hauskasti keksitty. Melkein kuin Ulla mutta ei. Muutenkin noita tuttuja nimiä voisi väänellä, kun tuntuu, että täällä Korsossakin on jokaisessa leikkipuistossa kymmenen Sylviä ja vähintään yhtä monta Saimia.

TARJA: Näin on. Entä jos tuo sinun lapsesi herää kesken mehujään syönnin ja vaatii lipaisua?

NAINEN: Naama on onneksi menosuuntaan. Jos yrittää kääntää päätään niin käännän vain vaunua päinvastaiseen suuntaan.

TARJA: Totta. Ja aina voit huutaa, että katso tuolla autotiellä on Frozenin Elsa sähköpotkulaudalla. Lasten kasvattamisessa konstit on monet: yksi tuttu ripotteli aamuneljältä sokerimuroja lapsen pinnasänkyyn. Siinä sai nukkua pidempään aamulla, kun lapsi napsi tyytyväisenä muroja sängystään tunnin ajan.

NAINEN: Nyt voi syödä muutenkin enemmän herkkuja, kun on lapsi.

TARJA: Miten niin?

NAINEN: Tulee käveltyä näiden vaunujen kanssa. Minulla on askelmittari ja joka päivä tulee vähintään 15 000 askelta. Syön hyvällä omallatunnolla.

TARJA: Minullakin on askelmittari ranteessa ja se on mahtava. Huomasin, että askeleita kertyy myös siitä kun syön sipsejä, ja lisäaskeleita saa siitä kun dippaa niitä tarpeeksi laajassa kaaressa.

NAINEN: Totta. Mutta tulee kyllä leikkipuistossa juostua lapsen perässä. Siellä joskus itsekin roikun telineissä.

TARJA: Sinä olet niitä vanhempia, jotka haluavat näyttää osallistuvilta vanhemmilta.

NAINEN: Kyllä. Vaikka totuus on, että hoidan vain omaa niskaani.

TARJA: Entäs huonolla säällä?

NAINEN: Sitten se on HopLop tai muu vastaava. Siellä asemoin itseni sohvalle pallomeren ja liukumäen väliin ja katson kun lapset nuolevat pallomeren palloja ja lyön mielessäni vetoa kenellä on streptokokki.

TARJA: Ennen ei ollut sisäleikkipuistoja. Kuinkahan monet autonavaimet siellä pallomeren pohjassa on, kun osa aikuisista ryömii mukana?

NAINEN: Eiköhän ne aina tyhjennä sen. Ainakin silloin, kun joku oksentaa sinne.

TARJA: Kun minä olin lapsi, mentiin metsään. Sinne kyllä oksennusta mahtui.

NAINEN: Niinpä.

TARJA: Kerran vuodessa sain mehujään. Sen nimi oli Mikko Alatalo -mehujää koska sain sellaisen aina kun Mikko Alatalo voitti Syksyn sävelen.

NAINEN: Aika monta mehujäätä sait.

TARJA: Kyllä. Terse.

NAINEN: Terse.

Ensimmäinen lapsuusmuistoni

Lähettäjä: Vantaan harrasteopisto 15.08

Vastaanottaja: Tarja Kulho

Ensimmäinen tehtävä: Lapsena meillä ei ole rajoituksia eikä pelkoja. Muistele, millainen olit lapsena. Heijasta varhaisia voimavarojasi nykyiseen elämääsi. Mitkä olivat voimavarojasi silloin? Mitä niistä hyödynnät nykyään? Entä mitkä niistä olet unohtanut?

Lähettäjä: Tarja Kulho 18.45

Vastaanottaja: Vantaan harrasteopisto

Olen töissä Korson Rakkärimarketissa kassalla. Lapsena minulla oli muovinen kassakone, mutta äitini myi sen päiväkodin Autetaan nälkäistä Afrikkaa -tapahtumassa. Olin siitä katkera vaikka ymmärsin toki, että afrikkalaisilla oli nälkä.

En ole miettinyt omaa lapsuuttani sen kummemmin, mutta jos oikein pinnistän, saan mieleeni jopa hetken kun tulin maailmaan. Synnyin Helsingin Kätilöopistolla,

aikana, jolloin siellä ei ollut vielä sädesientä kuin korkeintaan ruokalan risotossa.

Kun synnytys kunnolla alkoi, äitini ponnisti kuin raivohullu ja isäni luki nojatuolissa Tex Willeriä. Juuri kun Tex löi karjavarasta turpaan, kättilö alkoi vetää minua imukupilla ulos. Muistan paineen päässäni ja sen, miten otsani venyi ja kaulaani kiristi. Taistelin vastaan pitäen kohdun seinämästä kiinni pienillä vauvan käsilläni, mutta imukuppi oli vahvempi. En olisi halunnut syntyä, koska tiesin jo silloin, etten pidä muutoksista. Voimani hupenivat ja lopulta tajusin, etten voisi estää syntymääni. Tartuin napanuoraan, mutta eihän se mitään auttanut. Kohdunsuu avautui lopullisesti kuin esirippu ja tiesin, että peli on menetetty. Näin kättilön omahyväiset kasvot, joilla oli ”mites nyt suu pannaan”-ilme. Sairaalan lakana tuntui epämukavalta ja iloiset huudahdukset ”se on tyttö!” olivat kuin yrttisuolaa avohaavassa.

Olen miettinyt, että sikiönä kokemani ahdistus syntymisestä saattaa olla syy miksi en ole koskaan pitänyt esiintymisestä. Päiväkodissa kieltäydyin kaikista esityksistä ja menin tuolin alle istumaan. Revin kuivia purukumeja irti tuolien alapinnoilta ja imin niitä samalla kun kuuntelin muiden laulavan epävireisesti joululauluja. Joskus tosin laulan Korson karaokebaarissa ja saatan jopa nauttia siitä. Kerran annoin karaoke-emännälle kaksikymmentä euroa, jotta pääsisin laulamaan jonon ohi, mutta se ei auttanut. Karaoke-emäntä Kata ei ottanut lahjuksia vastaan ja tästä syystä arvostan häntä jopa enemmän, vaikka hukkaan heitetty raha harmittaa edelleen.

Takaisin synnytykseen. Napanuora oli kaulani ympärillä, mutta 70-luvulla se tuntui olevan enemmän vakio- kuin poikkeustilanne. Napanuoraa kutsuttiinkin pitkään köyhän miehen solmioksi. En ymmärrä miksi, mutta en ymmärrä myöskään sitä miksi jalkapallossa kaatumista kutsutaan filmaamiseksi, koska enemmän se on näyttelemistä.

Kättilö katsoi minua ja sanoi: ”Pestään tämä tyttö nyt!” Muistan hänen katseensa, se oli passiivisaggressiivinen, ja sen nimi on ”vuoroni loppuu kohta, mutta hoidetaan tämä nopeasti pois alta”.

Isäni pesi minut kätilön avustuksella ja yhdessä he kapaloivat minut. Olo oli kuin herneenpalolla. Muistan, ettei isäni laskenut Tex Willeriä toisesta kädestään koska hän ei halunnut sekoittaa kohtaa, jossa oli menossa. Minut nostettiin äitini rinnalle ja tuijotin häntä silmiin. Äitini on sanonut, että katseessani oli jotain villieläimen ja huonekasvin sekoitusta. Sellainen minä olen, ristiriitainen henkilö. Vihaan ja rakastan voimakkaasti kuin peikonlehti.

Minulla on paljon samankaltaisia muistoja. Olen alkanut epäillä, että ihan kaikki niistä eivät ole totta.

Luulen muistavani miltä märkä vaippa tuntui, mutta mistä tiedän onko se valemuisto? Luulen muistavani miltä tuntui syödä ensimmäisen kerran kiinteää ruokaa pelkillä ikenillä, mutta mistä tiedän muistanko oikeasti. Luulen muistavani, kuinka pääni työnnettiin vauvauinnissa veden alle ja joku otti vedenkestävällä kameralla ylihintaisen polaroid-kuvan. Minua ärsytti ja koska en voinut lyödä, kakkasin altaaseen. Mistä tiedän tapahtuiko se oikeasti? Ja mitä väliä. Mottoni on: Jos tapahtumasta ei ole turvakamerakuvaa, voit itse päättää miten se meni.

En nyt ihan ymmärrä miten näitä kokemuksia voisin käyttää nykyisessä työssäni Korson Rökkärimarketissa.

Tarja Kulho

Hollannin korkein kohta

KOTI, 19.23

TARJA: Reijo, mitä sinä katsot siellä?

REIJO: Jotain vaan mitä sattuu tulemaan. Odottelen Salkkareita. Siellä on Taalasmaan Ulla laittanut neuloja Isabelin kroissanttiin ja viime jakso päättyi siihen, että Isabel melkein puraisi siitä mutta muisti viime hetkessä, että yrittää välttää valkoista vehnää.

TARJA: Aika jännää. Aha, puhelin soi, täytyypä vastata. Haloo Tarja.

PYRY: Moi äiti.

TARJA: Pyry! Reijo, Pyry soittaa Hollannista. Miten siellä menee?

PYRY: Ihan hyvin. Arvaa mitä, eilen isäntäperheeni pyysi minut autoon ja kun kysyin mihin me olemme menossa, he sanoivat, että katsomaan Hollannin korkeinta vuotta.

TARJA: Eihän Hollannissa ole vuoria.

PYRY: Ajoimme tunnin autolla ja sitten perheen isä hiljensi, pysäytti auton ja kysyi: ”Did you feel it?”

TARJA: Did you feel minkä?

PYRY: Ajoimme Hollannin korkeimman kohdan yli.

TARJA: Vai niin. Muistatko sinä Pyry syntymästäsi mitään?

PYRY: En. Ei sitä voi muistaa.

TARJA: Voihan. Reijo, muistatko sinä?

PYRY: Minulla ei ole paljon aikaa puhua, oikeastaan soitin, että voitko lähettää rahaa?

TARJA: Odota vähän, Pyry. Reijo, muistatko?

REIJO: Muistan kun olin vauva. Meitä oli kolme lasta: minä, isovelji Veijo ja pikkuveli Keijo. Äiti oli työntänyt vaunuja useita vuosia putkeen koska meillä oli vain vähän ikäeroa. Joskus äiti kertoikin, että kun hän lähti ilman vaunuja ulos, hän saattoi kaatua maahan.

TARJA: Miksi?

REIJO: Oli niin tottunut ottamaan tukea vaunuista, että kaatui suorilla.

TARJA: Aijaa. Varmaan sattui?

REIJO: Äiti oli vahvaa tekoa. Kotoisin pohjoisesta ja sieltä aikoinaan liftannut teuraskuljetuksessa lehmien keskellä Jyväskylään opiskelemaan opettajaksi. Me lapset olimme silloin pieniä ja mahduimme kuljettajan jalkatilaan. Isä istui pelkääjänpaikalla ja kertoi kuljettajalle itse keksimiään savolaiskaskuja.

TARJA: Liftannut?

REIJO: Kukaan ei vienyt eikä junaan ollut rahaa.

TARJA: Miksi te muutitte Jyväskylästä Keravalle?

REIJO: Äiti ja isä muuttivat heti kun Veijo syntyi. Äiti halusi asua Raketti-Anttilan lähellä koska mistään muualta ei saanut niin hyviä kuponkitarjouksia. Raketti-Anttilasta saattoi saada kymppillä tarralengkareit.

TARJA: Ymmärrän, ne olivat mukavat jalassa. Vähän kuin kaksi kumista makuupussia, joissa on sahanpurua.

REIJO: Ihan varhaisin muistoni liittyy siihen kun oli noin seitsemän kuukauden ikäinen ja juuri oppinut puhumaan.

TARJA: Aika harvinaista puhua tuossa iässä?

REIJO: Meidän suvussa hyvinkin yleistä koska pohjoisessa oli pakko oppia puhumaan, jos halusi tehdä selväksi, että pirtin peränurkassa oli vauva. Mutta aikaisin puhumaan oppiminen aiheuttaa tietenkin myös hankaluuksia.

TARJA: Miksi?

REIJO: Koska vauvat ovat suorapuheisia.

TARJA: Millä tavalla?

REIJO: Muistan kun joku vieras nainen tuli kurkkimaan vaunuihini ja lässytti: ”Kuka te tiellä?” Minä vastasin sille että ”No oletko vittu sokea? Minun äiti, minun vaunut. Ketä sinä odotit, että täällä olisi? Leonid Brežnev? Iso D?”

TARJA: Etkä sanonut.

REIJO: Kyllä sanoin. Mutta nainen ei kuullut ja jatkoi: ”Voi että miten ihana pyöreä ja söpö naama sinulla on.” Minä vastasin: ”Samat sanat paitsi söpöydestä en olisi niin varma.”

TARJA: Näinkö tapahtui? Kuulitko Pyry? Haloo, Pyry?

REIJO: Taitaa olla katkaissut puhelun.

TARJA: Joo. Nyt laittoi viestin: En jaksanut enää kuunnella. Lähetä rahaa.

TERSE.

Näin sinua tervehtii korsolaisen Rökkärimarketin kassalta Tarja Kulho. Hän on profeetta omalla liukuhihnaltaan, terapeutti ja kokemusasiantuntija, eikä hän epäröi jakaa näkemyksiään tiskin takaa, halusit sitä tai et. Tämän kirjan avulla opit ymmärtämään paremmin paitsi Tarja Kulhoa myös itseäsi.

© Nummi Nummelin / Nelonen

Paula Noronen on toimittaja, käsikirjoittaja ja kirjailija. Televisiossa hänet on nähty muun muassa *Villin kortin* ja *Hyvien ja huonojen uutisten* panelistina. Kirjailijana hänet tunnetaan suosittuista *Supermarsu*-sarjasta. *Tarja Kulho – Rökkärimarketin kassa* on hänen ensimmäinen aikuisille suunnattu kirjansa.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-1136-7